

Голові разової спеціалізованої вченої ради з розгляду та захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії Міжрегіональної Академії управління персоналом, доктору наук з державного управління, професору
Семенець-Орловій І. А.

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора ТЕРЕНТ'ЄВОЇ Анни Валеріївни на дисертаційну роботу Кириченка Віталія Петровича «Удосконалення механізмів публічного управління у сфері охорони здоров'я в сучасній Україні», подану до захисту у спеціалізовану вчену раду на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертаційного дослідження. У системі забезпечення життєдіяльності суспільства охорона здоров'я займає пріоритетне місце, оскільки вона безпосередньо пов'язана із збереженням трудового, інтелектуального та демографічного потенціалу країни. Успішна реалізація політики в цій сфері можлива лише за умов ефективного публічного управління, яке враховує як загальнодержавні пріоритети, так і потреби конкретних територіальних громад. Саме тому організаційно-правові основи, що визначають засади управлінської діяльності у сфері охорони здоров'я, потребують ґрунтовного дослідження та критичного аналізу.

Публічне управління у сфері охорони здоров'я охоплює широкий спектр процесів – від формування стратегій і прийняття рішень до організації виконання, моніторингу та оцінювання результатів. При цьому важливу роль

відіграють організаційні моделі управління, розподіл повноважень між центральними та місцевими органами виконавчої влади, механізми координації міжгалузевої взаємодії, а також участь громадськості у прийнятті управлінських рішень.

Останні роки стали періодом інтенсивних змін в українській системі охорони здоров'я, зумовлених як внутрішніми потребами реформування, так і зовнішніми чинниками – зокрема, пандемією COVID-19, повномасштабною війною та зростанням ролі міжнародної допомоги. Ці події висвітлили як сильні, так і вразливі сторони публічного управління у галузі охорони здоров'я. З одного боку, виявилась здатність системи до швидкого мобілізаційного реагування; з іншого — проявилися хронічні проблеми, пов'язані з фрагментарністю управлінських рішень, низьким рівнем координації між органами влади, нестачею ресурсів та недостатньою прозорістю процедур.

Організаційно-правові засади публічного управління виступають своєрідним каркасом, на якому базується уся управлінська діяльність. Йдеться не лише про сукупність нормативно-правових актів, які регламентують повноваження органів управління, а й про наявність функціонально узгоджених процедур, інституційної спроможності, механізмів відповідальності та контролю. У цьому контексті важливим є не тільки аналіз чинного законодавства, а й розгляд практики його реалізації на різних рівнях управління.

Децентралізація, яка активно впроваджується в Україні, трансформує підходи до управління медичними закладами, розширює повноваження місцевих громад, водночас створюючи нові виклики щодо координації, відповідальності та справедливого розподілу ресурсів. У зв'язку з цим особливого значення набуває питання збалансованого розподілу управлінських функцій, ефективного планування та адаптивності системи до змін зовнішнього середовища.

Таким чином, системний науковий аналіз означеної проблематики, здійснений дисертантом є актуальним, соціально значущим і науково обґрунтованим.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані у дисертації. Дисертаційне дослідження Кириченко Віталія Петровича відзначається високим рівнем науково-теоретичної опрацювання, логічною структурованістю та послідовністю у викладенні матеріалу. Обґрунтованість наукових положень і висновків забезпечена чітким визначенням об'єкта й предмета дослідження, коректною постановкою мети та завдань, а також комплексним аналізом джерельної бази, що включає нормативно-правові акти, наукову літературу, управлінську практику, зокрема міжнародну.

Зазначена мета – теоретичне обґрунтування підходів та розроблення науково-практичних пропозицій щодо удосконалення системи публічного управління у сфері охорони здоров'я в сучасній Україні шляхом здійснення інституційних реформ, вдосконалення нормативно-правового регулювання публічного управління, використання інформаційних технологій та інновацій, підвищення рівня професійної підготовки та компетентності управлінського персоналу, у представленій роботі була досягнута. Висновки є логічним продовженням аналітичного матеріалу кожного розділу, характеризуються внутрішньою цілісністю, аргументованістю та практичною спрямованістю.

Структура дослідження, що складається з трьох розділів, десяти підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків, дозволяє повно та послідовно розкрити досліджувану проблематику. Матеріал подано в логічній послідовності, науковий стиль викладу дотримано в усіх розділах.

Таким чином, положення і висновки, сформульовані в дисертації є науково обґрунтованими, достовірними та такими, що мають як теоретичне, так і прикладне значення. Вони ґрунтуються на використанні сучасної правової доктрини та враховують поточні виклики, пов'язані з захистом прав внутрішньо переміщених осіб в умовах воєнного стану.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації. Наукова новизна дисертації Кириченко Віталія Петровича полягає в тому, що в дисертаційній роботі запропоновані науково

обґрунтовані напрями удосконалення системи публічного управління у сфері охорони здоров'я в Україні в контексті впровадження інституційних реформ. Зокрема, *вперше*:

- запропоновано комплекс методологічних підходів до оцінки ефективності публічного управління у сфері охорони здоров'я на основі: (1) ресурсно-результативного інструменту (input-output) – кількісного вимірювання ефективності на основі об'єктивно фіксованих показників; (2) цільового – визначення ступеню досягнення заздалегідь сформульованих цілей і очікуваних результатів, що впливають із державних стратегій, політичних пріоритетів та програм розвитку; (3) функціонально-процесуального інструменту - узгодження та якості процесів управління на різних рівнях системи; (4) інституційного - орієнтованого на ступінь відповідності медичних послуг індивідуальним потребам, рівня інформованості пацієнтів, прозорості процедур отримання допомоги та рівня комунікації між пацієнтом і медичним закладом. Такий підхід стимулює розвиток пацієнтоорієнтованих сервісів, підвищення стандартів обслуговування, соціальної справедливості медичної системи;

- для більш глибокого і структурованого аналізу результатів оцінювання, підвищення якості стратегічного планування та ефективності реалізації управлінських рішень у сфері охорони здоров'я адаптовано імплементацію таких моделей: (1) логіко-структурної (Logical Framework Approach), що базується на побудові чітких причинно-наслідкових зв'язків між ресурсним забезпеченням, реалізованими заходами, досягнутими результатами та очікуваним довгостроковим впливом; (2) бенчмаркінг – для виявлення розривів у продуктивності, якості послуг чи рівні управлінської спроможності, що, у свою чергу, дозволяє сформулювати адаптовані рекомендації щодо підвищення ефективності функціонування галузі; (3) застосування ключових показників ефективності (Key Performance Indicators, KPIs) – для здійснення регулярного моніторингу реалізації стратегічних і тактичних цілей (зокрема, рівень вакцинації населення, кількість випадків повторної госпіталізації, середній час очікування на прийом до лікаря, а також показники задоволеності пацієнтів); (4)

методологія SMART – для чіткого формулювання цілей політик та програм, забезпечення узгодженості дій усіх зацікавлених сторін;

удосконалено:

- темпоральний аналіз розвитку публічного управління у сфері охорони здоров'я в Україні в період з 2014 по 2024 рік з виокремленням конкретних етапів;

- обґрунтування впровадження аналітичних інструментів для підтримки ухвалення рішень на всіх рівнях управління у таких напрямках удосконалення системи громадського здоров'я;

набули подальшого розвитку:

- методологічне обґрунтування нормативно-правового регулювання організації системи охорони здоров'я в Україні на різних рівнях;

- комплексний підхід до повоєнного відновлення системи охорони здоров'я;

- обґрунтування використання прогресивних зарубіжних підходів у процесах реформування галузі охорони здоров'я в міжнародній практиці, таких як Нове публічне управління, Належне врядування, Ціннісно-орієнтована система охорони здоров'я, Інтегроване управління, підхід «Здоров'я у всіх політиках», «Фінансування за результатами» та ін.;

- побудова сучасної цифрової інфраструктури у сфері охорони здоров'я;

- підходи щодо стимулювання реального покращення якості надання медичних послуг, зокрема «Фінансування за результатами» - Results-Based Financing.

Більшість положень і висновків, винесених авторкою на захист, характеризуються новизною або містять суттєвий елемент наукової оригінальності.

Зауваження та пропозиції за змістом дисертації. Ознайомлення з текстом дисертаційного дослідження дає підстави стверджувати, що автором застосовано ґрунтовний, системний і виважений підхід до розробки обраної тематики, що дозволило йому сформулювати цілісне бачення щодо наукового

осмислення проблеми розбудови системи публічного управління у сфері охорони здоров'я. Дисертація містить низку аргументованих пропозицій, спрямованих на вдосконалення наявної управлінської практики. У роботі простежується як академічна глибина, так і орієнтація на вирішення прикладних проблем, що підтверджує її науково-практичну цінність.

Разом із тим, задля об'єктивності наукової експертизи варто вказати на окремі дискусійні моменти, які, на думку опонента, потребують додаткової конкретизації або можуть стати підґрунтям для подальших наукових пошуків.

1. В узагальненнях і висновках автор наголошує, що стратегічне бачення розвитку цифрової медицини в Україні ґрунтується на необхідності як системного впровадження технологічних інновацій, так і розвитку цифрових компетентностей як серед медичних працівників, так і серед населення. Однак, у представленій роботі автор не зупиняється на проблемі розвитку цифрових компетентностей населення. У підрозділі 3.4 детально розкрита проблема підвищення рівня професійної підготовки та компетентності лише управлінського персоналу.

2. На с. 197 дисертації автор пропонує ідею розробити єдиний Медичний кодекс України або інший комплексний консолідований акт, який замінить розрізнені норми. Однак, в подальшому у дисертації автор не розвиває цю думку.

3. У підрозділах 2.2 «Вплив воєнної агресії та інших безпекових загроз на функціонування системи охорони здоров'я» та 2.3 «Проблеми та виклики у системі публічного управління у сфері охорони здоров'я в Україні» автор слушно аналізує істотні виклики для розбудови системи публічного управління у сфері охорони здоров'я. На нашу думку, варто було б додатково підкріпити ці висновки емпіричними даними – зокрема шляхом залучення якісних методів соціологічного дослідження (фокус-груп, глибинних інтерв'ю, експертних оцінок), що надало б роботі більшої міждисциплінарної ваги та соціальної доказовості.

Підсумовуючи вищезазначене, необхідно підкреслити, що наведені зауваження мають конструктивний характер, стосуються лише окремих аспектів

роботи та жодним чином не знижують загальної наукової цінності дисертації. Навпаки, вони можуть слугувати орієнтирами для подальших досліджень у цій важливій сфері.

Дисертаційна робота Кириченка Віталія Петровича демонструє широту дослідницьких завдань, комплексність і міжгалузевий підхід, що обумовлює наявність дискусійних моментів як природну рису будь-якої наукової праці, а неоднозначність окремих положень лише підтверджує глибину порушеної проблематики та відкриває перспективи для її подальшої розробки.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам. Проведений аналіз тексту кваліфікаційної наукової праці дозволив дійти висновку про відсутність порушення автором вимог академічної доброчесності. У роботі є посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги законодавства про авторське право і суміжні права, надано достовірну інформацію про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації. У роботі не виявлено ознак академічного плагіату, фальсифікації та інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного авторкою дисертаційного дослідження.

На підставі викладеного вважаю, що дисертаційне дослідження Кириченко Віталія Петровича **«Удосконалення механізмів публічного управління у сфері охорони здоров'я в сучасній Україні»**, яку подано на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування відповідає вимогам, встановленим Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283, від 19 травня 2023 року № 502, від 3 травня 2024 року № 507), пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора

філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, є завершеною самостійною науково-дослідною роботою, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують наукове завдання, що має істотне значення для науки публічного управління, а її автор – Кириченко Віталій Петрович, на підставі прилюдного захисту заслуговує на присудження їй освітньо-наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

**доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри
адміністративно-правових дисциплін
ННПП Національної академії
внутрішніх справ України**

Анна ТЕРЕНТ'ЄВА

**Підпис Терент'євої А.В. засвідчую
проректор Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України,
полковник поліції**

Олег ТАРАСЕНКО